

ISTEN

Az istenség eszméje olyan, mint a nap, melynek reflektált világát mindenütt megtaláljuk, de a melybe gyöngé szemünkkel egyenesen néznünk nem lehet.

*

Istennek léte – hogy anyagi hasonlattal éljek – olyan, mint a lég köre, mely mindenfelől egyaránt hat, s melyet ép ezért észre nem veszünk.

*

Nekem úgy látszik, hogy ha a természet pusztá látása az embert az istenség létéről győzi meg, akkor a természet tanulmányozása nem ingathatja meg ezen meggyőződését.

*

Csaknem minden vallás az égi testek vagy más természeti tünemények tiszteletével kezdődik.

*

De minden nép, midőn a természet jótékony vagy ártalmas hatalma elő leborult, nem magát a tüneményt imádta, de mindig egy felső hatalmat és értelmiséget, mely azt akarata szerint szabadon igazgathatja.

*

A kép, melyet az ember magának az istenségről alkot, mindig azon ismeretektől függ, melyekkel a természetről bír, és valamint az Isten egységének fogalmához csak az juthat, ki a természet egységét felfogta, úgy a nép

vallásos fogalmi képezik legbiztosabb mérlegét egyéb ismereteinek.

*

Első pillanatra úgy látszik, mintha az emberek egyenlenségének bebizonyítására nem is kívántatnék egyéb, mint azon vallások összehasonlítása, melyet különböző népek és korszakok magoknak alkottak. – De az ember különféle oltárai előtt ugyanazon rejtélyek magyarázatát, ugyanazon bajok vigasztalását keresi, s meggyőződünk, miként a különböző vallások is csak az emberi természet egyenlőségét bizonyítják.

GONDVISELÉS

Pascal mondja: élvezet a vihartól hányt sajkán ülni, ha tudjuk, hogy az elveszni nem fog; – s nem ilyen-e annak élete, ki vészei között teljes bizodalommal emeli tekintetét ég felé? Ki a gondviselésben nem kétkedik, az előtt minden egyéb kétely elveszti kínzó fontosságát.

*

Ki veszteségei után az isteni gondviseléshez való bizodalomát megtartotta, azt a sors csapásai nem sújthatják le; de ki azt elvesztette, azt földi boldogság nem elégítheti ki, mert minden, a mit bír, csak szerencsájének bizonytalanságára emlékezteti.